

MÄRKUSTE TABEL

Võlaõigusseaduse ja krediitiasutuste seaduse muutmise seadus

Nr	Märkused	Arvestatud/ Mitte- arvestatud/ Selgitatud	RaM märkused
Justiitsministeerium			
1	<p>Eelnõu §-ga 1 antakse makseteenuse pakkujatele tööriistad finantspettuste tõkestamiseks, mh sätestatakse õiguslik alus maksejuhise täitmisest keeldumiseks juhul, kui esineb kuritarvituse kahtlus.</p> <p>A. Tegu on valdkonnaga, kus eksisteerib tugev EL õiguse komponent, kuivõrd makseteenuste toimimine siseturul on reguleeritud EL määrustega (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 260/2012). Eelnõukohase võlaõigusseaduse (VÕS) muudatusega jäetakse finantsteenuse pakkujale küllaltki suur otsustusvabadus selle jaoks, mis asjaoludel keelduda maksejuhise täitmisest. Nähakse ette, et makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest, kui pärast komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2018/3899 ette nähtud turvameetmete täiendavat rakendamist on makseteenuse pakkujal põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksja manipuleerimise teel. Samas ei direktiiv (EL) 2015/2366 ega määrus (EL) nr 260/2012 otseselt sellist võimalust ega kohustust teenusepakkujatele ette ei näe. Eeldusel, et direktiiv (EL) 2015/2366 ei ole maksimumharmoneeriv, on liikmesriikidel ilmselt võimalik minna kaugemale ja täpsemaks direktiivis sätestatud, kuid sellisel juhul palume, et seletuskirjas oleks rohkem selgitusi ja</p>	Arvestatud	<p>A. Seletuskirjas on täiendavalt selgitatud kooskõla makseteenuste direktiivi ja välgmaksete määrusega.</p> <p>B. Seletuskirjas on selgitatud maksejuhise täitmiseks antud nõusoleku seost tsiviisseadustiku üldosa seadusega.</p> <p>C. Seletuskirjas on selgitatud kooskõla välgmaksete määrusega. Ka välgmaksete puhul kehtib makseteenute direktiivi artiklis 64 sätestatud maksetehingute autoriseerimise põhimõtted. Selle atikli lõike 1 kohaselt maksetehing loetakse autoriseerituks ainult siis, kui maksja on andnud nõusoleku maksetehingu täitmiseks. Kui nõusolek puudub, käsitatakse maksetehingut autoriseerimata maksetehinguna. Makseteenuse pakkujal on õigus keelduda autoriseerimata maksejuhise täitmisest.</p> <p>D. Seletuskirja on täiendatud selgitusega vastutusest vabastamise kohta, kui makseteenuse pakkuja viivitab maksekorralduse elluviimisega selleks, et täita täiendavaid turvameetmeid</p>

<p>pidepunkte olukordadeks, mil maksejuhised jääb täitmata. Pettustega võitlemine on küll vajalik, kuid praktikas võib ette tulla ka olukordi, mil konto omaja ja maksja ei pruugi olla rahul sellega, et tema poolt soovitud makse viibib või jääb täitmata. Maksja vaatenurgast on oluline, et makseteenuse pakkuja tegutsemispraktikad ei muutuks ebamõistlikult konservatiivseks. Seletuskirjas võiks kinnitada, et liikmesriigil ei ole keelatud kehtestada maksejuhiste täitmata jätmise ja pettuste vältimise puhuks reegleid, mis on põhjalikumad, kui praegune EL regulatsioon ette näeb.</p> <p>B. Eelnõuga nähakse ette, et makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest, kui pärast komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2018/3899 (edaspidi komisjoni delegeeritud määrus) ette nähtud turvameetmete täiendavat rakendamist on makseteenuse pakkujal põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksja manipuleerimise teel. Samas on nõusoleku andmine käsitatav ühepoolse tehinguna, millele sellisel juhul peaks kohalduma ka tsiviilseadustiku üldosa seaduse (TsÜS) reeglid seoses tehingutega. Tekib küsimus, kuidas seostub see alus nõusoleku/tehingu „tunnustamisest“ keeldumiseks TsÜS § 90 lõikes 1 sätestatud tehingu tühistamise aluste (oluline eksimus, pettus, ähvardus või vägivalda mõju) või esindusõigusega isiku tehtud tehingu tühistamise regulatsiooniga (TsÜS § 128). Paremini võiks sobitada tsiviilõiguse süsteemi konstruktsioon, mille puhul saab rääkida sellest, et eksisteerib põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek võib kas osutada tühistamiseks või olla tühistatav vastavalt TsÜS-s tehingute kohta sätestatule.</p> <p>C. Täiendavad küsitavused ilmnevad välmaksekorralduste puhul (mis Eestis on hetkel</p>		
---	--	--

<p>valdavad). VÕS-i muudatustega sätestatakse, et välkkreeditkorralduse puhul tuleb maksejuhise täitmisest keelduda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 260/2012 (eelnõu § 1 p 1, lg 43). See määrus (konsolideeritud kujul, koos määrusest nr (EL) 2024/886 tulenevate muudatustega) keskendub aga maksejuhise täitmisest keeldumise reguleerimisel asjaoludele, mis seonduvad makse saaja isikuga. Määrus sätestab korra, kuidas tuleb kontrollida makse saaja isikut (art 5c) ning lisaks kehtib eraldi regulatsioon selle kohta, kuidas välkkreeditkorraldusi pakkuvad makseteenuse pakkujad kontrollivad, kas mõni nende makseteenuse kasutajatest on isik või üksus, kelle suhtes kohaldatakse sihipäraseid piiravaid finantsmeetmeid (art 5d). Määrus ei näe ette selgeid aluseid maksejuhise täitmisest keeldumiseks olukordadeks, mil pettus või kuritarvitus seisneb maksekorralduse andja isiku identiteedivarguses, või siis kui isik, kes annab maksekorralduse, on viidud kolmandate isikute poolt eksitusse ja tegutseb nende poolt saadud pahatahtlike suuniste alusel. Juhul, kui eelnõu autorite hinnangul EL määrus ei takista siseriiklike täpsustatud reeglite kehtestamist, võiks seda seletuskirjas üle kinnitada.</p> <p>D. Juhime tähelepanu ka makseteenuse pakkuja vastutusest vabastamisele juhul, kui viimane viivitab maksekorralduse elluviimisega selleks, et täita täiendavaid turvameetmeid (VÕS § 733⁹ lg 3). Kuivõrd makseteenuse pakkujal on lai diskretsioon selle hindamiseks, kas täiendavad turvameetmed on vajalikud, tekib küsimus, kas on õigustatud teenusepakkuja vastutusest vabastamine. Lisaks näib vähemalt esmapilgul, et see on küsimus, mida eelloetletud EL õigusaktid ei reguleeri sellisel kujul (erinevalt nt olukorrast, mil määrus ütleb, et makseteenuse pakkuja ei vastuta valele makse saajale direktiivi (EL) 2015/2366 artiklis 88 sätestatud väärast kordumatu tunnuse alusel</p>		
--	--	--

	<p>suunatud krediidikorralduse täitmise eest, tingimusel et ta on täitnud käesoleva artikli nõuded). Jällegi, kui EL regulatsioon Eesti seaduste detailsemaks minemisele takistusi ei sea, võiks selle seletuskirjas kirja panna.</p>		
2	<p>Eelnõu §-ga 2 täiendatakse krediidiasutuste seadust (KAS) §-ga 89⁴, nähes ette andmete avaldamise tingimused pettuste tõkestamise eesmärgil.</p> <p>A. Viidatud paragrahvis on ette nähtud ulatuslik andmete ja teabe avaldamise õigus, sh ka maksekonto kohta. Toetame ja mõistame vajadust tõhustada finantspettuste ennetamise ja tõkestamise meetmeid. Samas peame oluliseks, et isiku põhiõiguste ja -vabaduste riive analüüs oleks andmete avaldamiseks ulatuslike õiguste andmisel läbi viidud põhjalikult ning tagatud riivete proportsionaalsus. Seletuskirjas on küll lühidalt analüüsitud üksikute riivete põhiseaduspärasust, kuid JDM hinnangul on analüüs pinnapealne ning üldistatud erinevate riivete kontekstis ning vajalik on teostada ja esitada seletuskirjas põhjalikum analüüs iga riive kohta eraldiseisvalt. Mõõdukuse hindamisel tuleb põhjalikult kaaluda, kas riive abil saavutatav legitiimne eesmärk kaalub üles põhiõiguse kandjale tekitatava kahju, tagamaks, et riive ei moonuta põhiõiguse olemust (PS § 11 teine lause). Ei piisa üksnes väitest, et meetmed on mõõdukad, kuna need on piiritletud, vaid vajalik on mõlema kaalukaasi sisuline põhjendamine. Paralleelselt tuleb hinnata riive intensiivsust ja võimalikku mõju põhiõiguse olemusele, et seletuskirja lugeja saaks eesmärgi ja riive tasakaalu mõistlikult hinnata. Samuti tuleb vajalikkuse all selgitada täpsemalt, kas ei leidu muud, põhiõigusi vähem piiravat, end sama efektiivset meetet. Viitame ka õiguskantsleri poolt maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (EIS-is eelnõu toimiku number: 25- 1000) raames viidatud murekohtadele, mh et nt kui pangakontode väljavõtetele</p>	Arvestatud osaliselt	<p>A. Seletuskirja mõjude osas on teostatud põhjalikum analüüs iga riive (andmekoosseisu osas, mida jagatakse) kohta eraldiseisvalt.</p> <p>B. Eelnõust on välja jäetud ennetuse eesmärgil panagasaladuse andmete jagamine.</p> <p>C. Krediidiasutuste seaduse § 88 on täiendatud ning ette nähtud, et andmeid võib jagada lisaks ka eelnõuga seadusesse lisatava KAS § 89⁴ lõike 2 alusel.</p> <p>Eelnõus ei ole peetud vajalikuks eristada andmeid, mida võib edastada teisele krediidiasutusele ning mida PPA-le, kuivõrd nimetatud andmekoosseisud on samad.</p> <p>Eelnõu on täiendatud makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse muutmisega. Ette on nähtud, et ka makseasutused ja e-raha asutused võivad avaldada samu andmeid nagu krediidiasutused, kuna ka makseasutused ja e-raha asutused osutavad makseteenuseid.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud selgitusega, milliseid andmeid võib edastada kliendi tuvastamiseks.</p> <p>Eriliiki isikuandmete jagamine ei ole eelnõu kohaselt lubatud, pangakonto väljavõtte avaldamine ei ole lubatud, maksekonto all on peetud silmas selle IBAN-i. Selguse mõttes on paragrahvi täiendatud uue lõikega ning sätestatud, et eriliiki isikuandmete avaldamine ei ole lubatud.</p>

juurdepääsu laiendatakse seaduses, peab sellega kaasnema põhjalik proportsionaalsuse analüüs (õiguskantsleri 1. juuli 2025. a kirja nr 7-7/250081/2504808 kokkuvõtte p 3). Kui eelnõu tulemusel on võimalik ka pangakonto väljavõtetele ja pangasaladusele juurdepääs, tuleb analüüsi täiendada õiguskantsleri kirjas viidatu valguses, analüüsides sealviidatud põhiõiguste ja -vabaduste riiveid ning täpsustades vastavalt ka eelnõu. Eeltoodust tulenevalt palume seletuskirjas põhiseaduspärasuse analüüsi täiendada, pidades silmas ka eelnimetatud õiguskantsleri 1. juuli 2025. a kirjas viidatud. Palume eelnõu seletuskirjas põhiseaduspärasuse analüüs esitada seletuskirja 3. osas "Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs" eraldi viimase alajaotusena. Kui loetavuse huvides on mõttekam esitada põhiseaduspärasuse põhjalik analüüs konkreetse sätte põhjenduse juures, saab seletuskirja 3. osa viimases alajaotuses esitada viite vastavale argumenteeritud analüüsile ning alajaotuses esitada üksnes kokkuvõtlik järeldus. Või vastupidi, põhjalik analüüs esitatakse viimases alajaotuses ning vastavat piirangut sisaldavate normide juures on viide eraldi alaosas esitatud põhiseaduspärasuse analüüsile.

B. KAS § 89⁴ lg 1 näeb ette, et krediidasutusel on õigus avaldada andmeid ja teavet teisele krediidasutusele ning Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) maksetehingutega seotud pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks juhul, kui krediidasutusel on objektiivselt põhjendatud alus kahtlustada, et klient või maksetehing võib olla seotud pettusega. Leiame, et ennetuseks sedavõrd tundlike andmete töötlemise õiguse andmine ei ole proportsionaalne meede (st meede ei pruugi olla kooskõlas eesmärgipärasuse ja minimaalsuse põhimõttega). Palume piirduda üksnes pettuste avastamise ja väljaselgitamisega ning välja jätta üldine ennetus.

	<p>C. KAS § 88 lg 3 p 1 sätestab, et krediidasutusel on õigus avaldada klienti puudutav pangasaladus kolmandale isikule, kui krediidasutuse õigus või kohustus avaldada pangasaladust tuleneb käesolevas paragrahvis sätestatud [...]. Kuna kõnealune säte näeb selgelt ette, et pangasaladust võib jagada ainult paragrahvis 88 sätestatud juhul, tuleks täiendada ka KAS § 88 lg 3 p 1 ja näha ette, et „krediidasutuse õigus või kohustus avaldada pangasaladust tuleneb käesolevas paragrahvis ja käesoleva seaduse § 894 sätestatud [...]“.</p> <p>D. KAS § 89⁴ lg 2 sätestab teabe, mida võib jagada teistele krediidasutustele ning PPA-le. Palume eristada, millist teavet jagatakse PPA-ga ning millist teiste krediidasutustega. Lisaks tuleks KAS § 89⁴ lg 2 p-s 1 täpsustada, milliseid andmeid võib edastada kliendi tuvastamiseks. Samuti on KAS § 89⁴ lg 2 p-s 3 ilmselt puudu eriliiki isikuandmed, kuna pangakonto väljavõttelt nähtub rohkem isikuandmeid kui vaid tundlikud makseandmed (nt terviseandmed, kuuluvus kuhugi organisatsiooni, poliitilised vaated jne).</p>		
3	<p>II. Märkused normitehnika, keele ja mõju kohta Palume arvestada ka käesoleva kirja lisades esitatud eelnõu ja seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste ja keelemärkustega ning märkustega eelnõu mõjuanalüüsi kohta.</p>	Arvestatud	Eelnõus ja seletuskirjas on arvestatud esitatud märkustega.
Siseministeerium			
4	<p>Eelnõuga on kavas täiendada ja muuta krediidasutuste seaduse 7. peatüki 3 jagu §-ga 89⁴ järgmises sõnastuses: „§ 89⁴. Andmete avaldamine pettuste tõkestamise eesmärgil</p> <p>(1) Krediidasutusel on õigus avaldada andmeid ja teavet teisele krediidasutusele ning Politsei- ja Piirivalveametile maksetehingutega seotud pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks juhul, kui krediidasutusel on objektiivselt põhjendatud alus</p>	Mittearvestatud	Ettepanek kasutada mõiste „pettus” asemel mõistet „kelmus” ei ole põhjendatud. Kavandatav säte ei reguleeri konkreetse karistusõigusliku koosseisu kvalifitseerimist, vaid maksetehingutega seotud pettusjuhtumite avastamist, väljaselgitamist. Seetõttu on mõiste „pettus” käesolevas kontekstis sisuliselt täpsem ja ulatuslikum kui mõiste „kelmus”, mis viitab kitsamalt KarS-s sätestatud konkreetsele süüteo koosseisule. Säte peab hõlmama ka nt pettusekatseid, manipulatsioonitehnikaid ja muid maksepettustele viitavaid asjaolusid, mille puhul ei pruugi andmevahetuse hetkel olla veel võimalik või vajalik anda lõplikku

<p>kahtlustada, et klient või maksetehing võib olla seotud pettusega.</p> <p>(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele on lubatud avaldada andmeid ja teavet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kliendi tuvastamiseks; 2) makse saaja ja maksekonto kohta; 3) maksetehingute kohta, sealhulgas tundlikke makseandmeid; 4) pettuse teel tehtud tehingute või pettusekatsete ja nende asjaolude kohta; 5) maksetehinguga seotud pettuse või muu süüteo tunnustele vastava teo tuvastamiseks, sealhulgas kasutatud seadmete, makseinstrumendi või turvaelementide kohta. <p>(3) Krediidiasutusel on õigus Riigi Infosüsteemi Ametile avaldada küberturvalisuse seaduse § 5 lõike 3 punktist 3 tulenevate ülesannete täitmise eesmärgil käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 4 ja 5 sätestatud andmeid ja teavet.“.</p> <p>Kommentaar:</p> <p>Paragrahvi pealkirjas sõna „pettus“ kasutamine. Nimelt tekib küsimus, kas on õige kasutada mõistet „pettus“. PPA-le teabe edastamise eesmärk peaks olema seotud süütegude ennetamise, avastamise, tõkestamise või menetlemisega, KarS-s sellise nimetusega süüteo koosseisu kui „pettus“ ei ole. KrMS 13. peatüki 2. ja 1. jaotise pealkiri on „Kelmus“, sellesse jaotisse kuuluvad kelmuste alaliigid, nt § 209. Kelmus, § 211. Investeerimiskelmus, § 213. Arvutikelmus.</p> <p>KarS § 209 lõike 1 kohaselt loetakse kelmuseks teisele isikule varalise kahju tekitamise eest tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil.</p>		<p>karistusõiguslikku kvalifikatsiooni. Mõiste „pettus“ on ühtlasi kooskõlas makseteenuste valdkonnas kasutatavate mõistetega.</p>
---	--	--

	<p>Inglise keeles on jaotise ning § 209 pealkirjaks „Fraud“. Kui KarS-i mõnedes koosseisudes (nt § 133. Inimkaubandus, § 134. Isikuvabadust piiravasse riiki toimetamine jne) kasutatakse mõistet „pettus“, siis see on tõlgitud „deceit“.</p> <p>Ettepanek I: Kaaluda, kas mõiste „pettus“ asemel oleks korrektsem kasutada mõistet „kelmus“.</p>		
5	<p>Eesmärgi sõnastus. Viidatud sätte pealkiri on andmete avaldamine pettuste tõkestamise eesmärgil, samas lõike 1 kohaselt on krediidasutusel õigus avaldada andmeid pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks, mida ei saa käsitada pettuste tõkestamisena. Ka seletuskirjas kasutatakse läbisegi mõisteid ennetamine, tõkestamine, avastamine ja väljaselgitamine.</p> <p>Näiteks seletuskirjas: „...Teiseks, eelnõuga muudetakse krediidasutuste seadust (edaspidi KAS), millega antakse krediidasutustele õigus jagada vajalikku teavet <u>pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks</u>. Seda juhul, kui krediidasutusel on objektiivselt põhjendatud alus kahtlustada, et klient või maksetehing võib olla seotud pettusega. Eelnimetatud teave võib mh kvalifitseeruda ka pangasaladuseks. Krediidasutusel saab olema õigus omal initsiatiivil jagada vajalikku teavet teiste krediidasutustega, Politsei- ja Piirivalveametiga (edaspidi PPA) ning Riigi Infosüsteemi Ametiga (edaspidi RIA). Kehtivas õiguses selline õigus puudub ning see on osutunud probleemiks pettuste <u>avastamisel ja tõkestamisel</u>. Praktikas tähendab see, et näiteks olukordades, kus krediidasutusel on kahtlus, et konkreetne maksekonto (lihtsustatult arvelduskonto) on seotud pettuste toimepanemisega, siis seda teadmist teiste krediidasutustega jagada ei tohi. Sellise õiguse</p>	Arvestatud	Eelnõua on ühtlustatud mõistete kasutust.

<p>puudumine on takistuseks tõhusamalt ennetada pettuste toimepanemist....“.</p> <p>Tegemist on oma sisult erinevate mõistetega. Ennetamine ja väljaselgitamine tulenevad KorS-st, neile laieneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus), avastamisele ja tõkestamisele aga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (õiguskaitseasutuste direktiiv).</p> <p>Avastamise ja tõkestamise legaalseaduse definitsioon seaduses puudub, v.a JAS, mille § 4 kohaselt on kuriteo tõkestamine JAS tähenduses kuriteo ärahoidmine mis tahes seaduslikul viisil enne selle toimepanemist. Ennetamise mõiste on toodud KorS § 4 lõikes 7, mille kohaselt on ohu ennetamine see osa korrakaitsest, kus puudub ohukahtlus, kuid saab pidada võimalikuks olukorda, mille realiseerumisel tekib ohukahtlus või oht. Ohu ennetamine on muu hulgas teabe kogumine, vahetamine ja analüüs, toimingute kavandamine ja elluviimine ning riikliku järelevalve meetmete kohaldamine avalikku korda tulevikus ähvardada võivate ohtude tõrjumiseks, sealhulgas süütegude ennetamine.</p> <p>Praeguse käsitluse juures jäävad õhku küsimused: mis vahe on avastamisel ja väljaselgitamisel?; kas saab rääkida ennetamisest, kui krediitiasutusel on juba kahtlus tekkinud?</p>		
--	--	--

	Ettepanek II: Pöörata tähelepanu terminite kasutamisele pealkirjas ning sisus, et need oleksid kohased ning kaaluda, kas lõikes 1 tuleks täpsustada, mis eesmärgil krediidasutus andmeid edastada võib.		
6	Asutusele viide. Lõikes 2 sätestatakse: „Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikutele on lubatud avaldada andmeid ja teavet:...“. Samas pöörame tähelepanu, et pole ilmselt kõige korrektsem mainida, et Politsei- ja Piirivalveamet on isik. Ettepanek III: Kaaluda tekstis sõna „isik“ asendamist.	Mittearvestatud	Mõkste „isik“ kasutamine on seaduse tekstides sellistel puhkudel tavapärane.
7	Indikaatorid. Lõike 2 punkti 4 kohaselt võib krediidasutus edastada andmeid pettuse teel tehtud tehingute või pettusekatsete ja nende asjaolude kohta. Kui edastatakse andmeid kelmuse/pettuse teel tehtud tehingute kohta, siis valdavalt ei saa süütegu enam ennetada, avastada ega tõkestada. Lisaks jääb sellise sõnastuse korral õhku küsimus: kas krediidasutus on pädev hindama, kas just kelmus/pettus on toime pandud? Seletuskirja järgi on selle punkti all peetud silmas pigem pettuseindikaatoreid – „Punktiga 4 nähakse ette andmete ja teave jagamine pettuse teel tehtud tehingute või pettusekatsete ja nende asjaolude kohta. Need on nn pettuseindikaatorid, mis kirjeldavad petuskeemi toimimist, nagu näiteks tehingu ajastus ja korduvad summad ning mitme isiku samasugused käitumisjooned. See aitab pettuste toimepanemist avastada näiteks olukorras, kus mitmed kliendid saavad samal päeval panga nimel petukõnesid, siis on võimalik jagada pettusekatsete mustreid teiste krediidasutustega ning tuvastada nn saripettuse toimepanemine võimalikult vara ka teistel krediidasutustel ning seeläbi kahjusid vähendada. Eeltoodu võib olla ka makseteenuse	Mittearvestatud	Mõiste „indikaatorid“ kasutamine ei ole põhjendatud. Punkti 4 eesmärk on määrata andmekategooria, mida võib pettuste avastamiseks ja väljaselgitamiseks jagada. Sõnastus „pettuse teel tehtud tehingute või pettusekatsete ja nende asjaolude kohta“ hõlmab nii juba toime pandud juhtumeid kui ka katseid ning nende faktilisi asjaolusid. Juba toime pandud pettusjuhtumi kohta käiva teabe jagamine ei ole suunatud üksnes tagasiulatuvale tuvastamisele, vaid võimaldab ära hoida sama skeemi jätkumist, seostada omavahel korduvaid juhtumeid ja vähendada edasist kahju. Samuti ei tähenda see sõnastus, et krediidasutus annaks lõpliku karistusõigusliku hinnangu süüteo toimepanemise kohta; tegemist on objektiivselt põhjendatud pettusekahtlusega seotud faktiliste asjaolude kirjeldamisega. Mõiste „indikaatorid“ kasutamine seaduse tekstis oleks kitsam ja ebaselgem ning ei hõlmaks sama selgelt konkreetseid pettuse teel tehtud tehinguid, pettusekatseid ega nende asjaolusid.

	<p>osutamisel tuvastatud manipulatsioonitehnikaid või muud pettuslikud võtted. Pettuse toimepanijate nn töövõtted on näiteks krediidasutuse töötajana esinemise legend, kiire tegutsemise surve kindlate pettuse liikide puhul, pahavara allalaadimise juhendamine jne. Näiteks krediidasutusele teavitavad mitmed isikud samasuguse sisuga krediidasutuse töötajana esinenud pettuslikust kõnest.“</p> <p>Ettepanek IV: Kaaluda tekstis sõna „...indikaatorid“ kasutamist.</p>		
8	<p>Sõnastus. Sõnastuse juures tekib küsimus, kas krediidasutus peaks avaldama andmeid ja teavet üksnes juhul, kui krediidasutusel on alus kahtlustada, et tegemist on kelmuse/pettusega? Tegelikult tuleks PPA-d teavitada ka teiste kuritegude kahtlusest (nt omastamine). Sellisele võimalusele viitab ka kõnealuse paragrahvi lõike 2 punkt 5:</p> <p>5) maksetehinguga seotud pettuse või muu süüteo tunnustele vastava teo tuvastamiseks, sealhulgas kasutatud seadmete, makseinstrumendi või turvaelementide kohta.</p> <p>Ettepanek V: Kaaluda kõnealuse paragrahvi sõnastamist järgmiselt:</p> <p>§ 89⁴. Andmete avaldamine kuritegude ennetamise, avastamise ja tõkestamise eesmärgil</p> <p>(1) Krediidasutusel on õigus avaldada andmeid ja teavet teisele krediidasutusele ning Politsei- ja Piirivalveametile maksetehingutega seotud kuritegude ennetamiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks.</p> <p>(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärgil võib avaldada andmeid ja teavet:</p> <p>1) kliendi tuvastamiseks;</p> <p>2) makse saaja ja maksekonto kohta;</p> <p>3) maksetehingute kohta, sealhulgas tundlikke makseandmeid;</p>	Mittearvestatud	<p>Ettepanek asendada pettustele viitav sõnastus üldise kuritegude ennetamisele, avastamisele ja tõkestamisele ei ole põhjendatud. Kavandatav säte on suunatud kitsamalt maksetehingutega seotud pettuste avastamisele ja väljaselgitamisele ning selline eesmärk vastab ka makseteenuste direktiivi artiklis 94 kasutatud andmete avaldamise eesmärgile, milleks on: liikmesriigid lubavad maksesüsteemidel ja makseteenuse pakkujatel töödelda isikuandmeid, kui see on vajalik maksepettuste ärahoidmise, uurimise ja avastamise tagamiseks. Mõiste „kuriteod” laiendaks normi eset oluliselt ja muudaks selle üldiseks süütegude kohta teabe vahetamise sätteks, milleks eelnõu ei ole mõeldud. See oleks problemaatiline ka põhiõiguste riive proportsionaalsuse vaatest, kuna lubatud andmevahetuse eesmärk muutuks liiga avaraks. Asjaolu, et üksikute andmekategooriate kirjelduses viidatakse ka muu süüteo tunnustele vastavale teole, ei muuda paragrahvi põhieesmärki, vaid võimaldab pettusekahtluse faktilisi asjaolusid kirjeldada piisava täpsusega.</p>

	<p>4) maksetehinguga seotud kuriteo tunnustele vastava teo tuvastamiseks, sealhulgas kasutatud seadmete, makseinstrumendi või turvaelementide kohta.</p> <p>5) makseteenuse osutamisel tuvastatud kuriteomustrite ja -skeemide ning manipulatsioonivõtete kohta.</p>		
9	<p>Seletuskirjas selgitatakse: „Kehtiv KAS § 88 lg 5 p 2 võimaldab pangasaladuse avaldamist uurimisasutusele üksnes kriminaalmenetluse raames. Seega on politseil küll võimalik saada pettuste uurimisel informatsiooni, kuid see on piiratud, sest andmete avaldamine eeldab kriminaalmenetluse algatamist. Eelnõuga kavandatakse paragrahv loob õigusliku aluse, mis võimaldab krediitiasutusel objektiivselt põhjendatud pettuse kahtluse korral edastada andmeid enne kriminaalmenetluse algatamist. See võimaldab kiiremat reageerimist ja kahju ennetamist olukordades, kus menetluse alustamine võib toimuda alles pärast esmast juhtumi analüüsi ning pettuse ennetamise ja ärahoidmise vaatest seega liiga hilja.“</p> <p>Kriminaalmenetlust ei algatata, vaid tulenevalt KrMS § 193 lõikest 1 alustatakse seda esimese uurimis- või muu menetlustoiminguga.</p> <p>Ettepanek VI: Kaaluda sõna „algatamine“, asendamist sõnaga „alustamine“.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt muudetud.
10	<p>KAS § 88 lõike 5 punkt 2 sõnastus. Kehtiva KAS § 88 lõike 5 punkt 2 sõnastus on ebaselge, mistõttu praktikas on see tekitanud tõlgendamise probleeme:</p> <p>„2) kohtueelse uurimise asutusele ja prokuratuurile alustatud kriminaalmenetluses, sealhulgas välislepingus sätestatud korras välisriigist saabunud õigusabi taotluse alusel või Euroopa Liidu õiguses sätestatud kohustuse täitmiseks rahvusvahelise konventsiooni või muu välislepingu või politsei või muu sellesarnase pädeva asutuse koostöölepingu täitmiseks;“</p>	Mittearvestatud	Kõnealune eelnõu ei ole mõeldud laiemalt krediitiasutuste seaduse pangasaladuse paragrahvi muutmiseks, vaid on kitsamalt maksepettustega seotud. Toome siinkohal välja, et rahandusministeeriumil on välja töötamisel eelnõu, millega muudetakse viidatud KAS §-i 88 tervikuna.

<p>Muudatuse eesmärk on tagada kõnealuse sätte õigusselgus, viies see mh kooskõlla kehtivates õigusaktides kasutatavate mõistetega. Sätte sisu ei muudeta ega kellelegi täiendavaid õigusi ei anta.</p> <p>KrMS ei kasuta sellist mõistet kui „kohtueelse uurimise asutus“ vaid „uurimisasutus“. KrMS 19. peatüki „Rahvusvaheline koostöö kriminaalmenetluses“ 3. jao kohaselt toimub vastastikune abistamine kriminaalmenetluses abistamisaotluse, mitte õigusabi taotluse alusel. Koostööd kriminaalmenetluses Euroopa Liidu liikmesriikide vahel reguleerib 8. jagu, millest tulenevalt taotletakse teises liikmesriigis menetlustoimingu tegemist, kui eesmärgiks on hankida tõendeid või teises liikmesriigis asuvad tõendid üle anda või hoiule võtta, Euroopa uurimismäärusega.</p> <p>Lisaks siseriiklikus kriminaalmenetluses ning välisriigist saabunud abistamisaotluse või Euroopa uurimismääruse alusel tehtavatele päringutele nähakse ka kehtivas sättes ette päringu tegemise võimalus välislepingutes, rahvusvahelistes konventsioonides ning Euroopa Liidu õigusaktis sätestatud kohustuse täitmiseks. 2014. aastal muudeti sellega seonduvalt KAS-i, mille kohta on seletuskirjas märgitud:</p> <p>„Olulisema muudatusena tuleb välja tuua punkti 2 sõnastus, millega on laiendatud pangasaladuseks oleva teabe saamise võimalusi seoses rahvusvahelise koostööga kriminaalmenetlustes. Teised riigid esitavad Eesti õiguskaitseasutustele konkreetsetes kriminaalasjades taotlusi ka Euroopa Liidu Nõukogu 6. detsembri 2007. aasta otsuse 2007/845/JSK, mis käsitleb kriminaaltulu jälitamise talituste vahelist koostööd kuritegelikul teel saadud tulu või kuritegevusega seotud muu vara jälitamise ja tuvastamise valdkonnas, alusel läbi riiklike kriminaaltulu üksuste. Tegemist ei ole rahvusvahelise</p>		
---	--	--

<p>abistamistaotlusega KrMS 19. peatüki 3. jao mõistes. Samuti ei ole tegemist mitte Eesti Vabariigis, vaid välisriigis alustatud kriminaalmenetlusega. Kui taotlus on välisriigis alustatud kriminaalmenetluse raames esitatud eelnimetatud otsuse 2007/845/JSK alusel läbi riikliku kriminaaltulu üksuse ilma õigusabitaotlust tegemata, ei tohi kehtiva regulatsiooni kohaselt pangasaladust edastada. Tulenevalt eelnimetatud raamotsusest toimub koostöö kriminaaltulu jälitamise talituste vahel ning kriminaaltulu jälitamise talituste ja teiste asutuste vahel, mille ülesanne on kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemise ja uurimise hõlbustamine, nõukogu 18. detsembri 2006. aasta raamotsuses 2006/960/JSK (Euroopa Liidu liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelise teabe ja jälitusteabe vahetamise lihtsustamise kohta) sätestatud menetluste ja tähtaegade alusel, kaasa arvatud seal toodud keeldumise põhjused. Seega tuleb KrAS § 88 lõike 7 punkt 2 sõnastada selliselt, et oleks mõistetav, et Politsei- ja Piirivalveameti keskkriminaalpolitsei kriminaaltulu tuvastamise bürool on võimalus saada pangasaladust puudutavat teavet raamotsuse 2007/845/JSK alusel esitatud päringutele vastamisel.“</p> <p>Käesolevaks ajaks on raamotsus 2006/960/JSK kehtetu, koostööd tehakse Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/977, mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2006/960/JSK, sätestatud tingimustel ja korras.</p> <p>Rahvusvahelise konventsioonina võib välja tuua nt Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni, mille artikkel 12 „Konfiskeerimine ja arestimine“ sõnastab: „1. Osalisriik võtab oma seaduse</p>		
--	--	--

	<p>alusel võimalikult suures ulatuses meetmeid, mis võimaldavad konfiskeerida:</p> <p>a) konventsioonis nimetatud kuriteo toimepanemisega saadud vara või vara, millel on sama väärtus;</p> <p>2. Osalisriik võtab meetmeid, et tagada lõikes 1 nimetatud eseme kindlakstegemine, jälgimine ja arestimine selle võimalikuks konfiskeerimiseks.</p> <p>6. Käesoleva artikli ja artikli 13 kohaselt volitab osalisriik oma kohtu või muu pädeva asutuse andma panga- või muu finantsdokumendi või äridokumendi esitamise või arestimise määruse. Osalisriik ei või käesoleva lõike täitmisest keelduda, viidates pangasaladuse hoidmisele.“</p> <p>Ettepanek VII: Kaaluda paragrahvi 88 lõike 5 punkt 2 muutmist ja sõnastamist järgmiselt:</p> <p>„2) uurimisasutusele ja prokuratuurile alustatud kriminaalmenetluses, sealhulgas välisriigist saabunud abistamisaotluse või Euroopa uurimismääruse alusel või välislepingus, rahvusvahelises konventsioonis või Euroopa Liidu õigusaktis sätestatud kohustuse täitmiseks.</p>		
11	<p>Väärteomenetlus, teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamine. Käesoleval ajal väärteomenetluses krediidasutusele päringu tegemine ei ole võimalik, v.a kõnealusel paragrahvis toodud erisused. Teatud juhtudel on aga väärtegude tõendamine pangasaladust (pangatehingute andmeid) avaldamata võimatu või ebamõistlikult koormav. Nt KarS §-s 213 (Arvutikelmus) sätestatud teo toimepanemisel, kui kahju on alla 200 euro (teise isiku pangakaardiga võetakse välja raha alla 200 euro), kvalifitseeritakse see § 218 alusel väärteona. Sarnaselt VTMS § 31² lõikes 3 ette nähtud regulatsiooniga võiks päringu krediidasutusele teha üksnes siis, kui see on vältimatult vajalik väärteomenetluse eesmärgi saavutamiseks. Esitatud sättega soovime rõhutada ultima ratio põhimõtte</p>	Mittearvestatud	Kõnealusel eelnõu ei ole mõeldud laiemalt krediidasutuste seaduse pangasaladuse paragrahvi muutmiseks, vaid on kitsamalt maksepetustega seotud. Toome siinkohal välja, et rahandusministeeriumil on välja töötamisel eelnõu, millega muudetakse viidatud KAS §-i 88 tervikuna.

<p>kasutamist – päringu saab teha üksnes siis, kui see on vajalik ja põhjendatud.</p> <p>KAS-i täiendamise teadmata kadunud isikute asukoha tuvastamisega seonduvalt loetakse PPA-le võimalus saada põhjendatud taotluse alusel ning kohtu loal ja ulatuses teavet pangatehingute kohta, mis on vajalik teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamiseks, et välja selgitada oht isiku elule ja kehalisele puutumatusel (kõrgendatud oht), ja vajadusel vastav oht tõrjuda. Muudatusega antakse teadmata kadunute otsimisega tegelevatele ametnikele lisavõimalus teadmata kadunu isiku asukoha kiireks ja tulemuslikuks väljaselgitamiseks ning süüteo tunnuste ilmnemise korral kriminaalmenetluse alustamiseks. Seejuures tuleb rõhutada, et muudatus ei muuda teadmata kadunud isiku pangatehingute andmete küsimist igas kaasuses nõ vaikumisi toiminguks, sest toimingute tegemise vajadus ja proportsionaalsus on allutatud kohtu kontrollile, kes tagab sõltumatuse vältimatu vajalikkuse ehk ultima ratio põhimõtte järgimisel.</p> <p>Aastas laekub PPA-le üle 4000 teate teadmata kadunud isiku kohta, kuid enamikel juhtudel leitakse kadunu muude meetmetega üles mõne päeva jooksul. Kadunu pangatehingute andmeid võib olla vajalik küsida aastas kuni paarikümnes juhtum, kui muud toimingud teadmata kadunud isiku asukoha väljaselgitamiseks on ammendunud.</p> <p>Ettepanek VIII: Kaaluda paragrahvi 88 lõike 5 täiendamist punktidega 4¹ ja 4² järgmises sõnastuses: „4¹) Politsei- ja Piirivalveametile alustatud väärteomenetluses põhistatud määruse alusel, kui see on vältimatult vajalik väärteomenetluse eesmärgi saavutamiseks;“;</p>		
--	--	--

	<p>„4²) Politsei- ja Piirivalveametile põhjendatud taotluse alusel ning kohtu loal teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamiseks;“.</p> <p>Vajadusel võib punkti 4¹ täiendada, nähes ette kohtu loa kohustuslikkuse. Hetkel kehtiva seaduse kohaselt (§ 88 lõike 5 punkt 4) võib pangasaladust avaldada MTA-le MKS alusel läbiviidavates vääртеomenetlustes põhistatud määruse alusel.</p>		
12	<p>KAS § 88 lõiked 6¹ ja 6² sõnastus. Kehtivad KAS § 88 lõiked 6¹ ja 6² sätestavad:</p> <p>„(6¹) Krediidiasutus avaldab käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 1–4 nimetatud järelepärimise vastusena pangasaladuse, kui järelepärimises märgitud kliendi kohta on esitatud vähemalt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) andmed kliendi maksekonto, maksekaardi või muu maksevahendi või makseinstrumendi tunnuse või lepingu kohta või 2) muud andmed, mis võimaldavad identifitseerida kliendi isiku. <p>(6²) Krediidiasutus avaldab käesoleva paragrahvi lõike 5 punktides 1–4 nimetatud järelepärimise vastusena pangasaladuse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) järelepärimises märgitud kliendi maksekonto suhtes esindusõigust omava isiku kohta; 2) kliendi kohta, kelle maksekonto suhtes järelepärimises märgitud isik esindusõigust omab; 3) käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetatud kliendi tegeliku kasusaaja kohta.“ <p>Muudatus on seotud eelmises kommentaaris esitatud muudatusettepanekutega. KAS § 88 lõigetes 6¹ ja 6² toodud põhimõtted peaksid kehtima ka juhul, kui PPA esitab krediidiasutusele järelepärimise alustatud vääртеomenetluses või teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamiseks.</p> 	Mittearvestatud	Kõnealune eelnõu ei ole mõeldud laiemalt krediidiasutuste seaduse pangasaladuse paragrahvi muutmiseks, vaid on kitsamalt maksepetustega seotud. Toome siinkohal välja, et rahandusministeeriumil on välja töötamisel eelnõu, millega muudetakse viidatud KAS §-i 88 tervikuna.

	Ettepanek IX: Kaaluda paragrahvi 88 lõigetes 6 ¹ ja 6 ² tekstiosa „lõike 5 punktides 1-4“ asendamist tekstiosaga „lõike 5 punktides 1–4 ² “;		
13	<p>KAS § 88 lõike 9 sõnastus. KAS sõnastus „Krediidasutusel on õigus avaldada pangasaladust uurijale, prokurörile ja kohtule seoses oma rikutud või vaidlustatud õiguse või vabaduse kaitsmisega seadusega kindlaksmääratud korras.“ on eksitav. Nimelt on KrMS § 16 lõike 1 kohaselt menetlejad <u>kohus, prokuratuur ja uurimisasutus</u>. KrMS § 30 lõike 2 kohaselt teostab prokuratuuri volitusi kriminaalmenetluses prokuratuuri nimel prokurör. Tulenevalt § 31 lõikest 5 kehtestab uurimisasutuse juht nende ametikohtade loetelu, mille täitjatel on õigus osaleda uurimisasutuse pädevuse piires.</p> <p>Kõikide loetelus toodud ametikohtadel töötavate ametnike ametinimetus ei pea olema uurija. Kui KrMS-s soovitakse rõhutada konkreetset ametnikku, siis kasutatakse mõistet „uurimisasutuse ametnik“. Nt sätestab KrMS § 59 lõige 1: „Uurimisasutuse ametnik, kelle menetluses on kriminaalasi, on kohustatud taanduma käesoleva seadustiku § 49 lõigetes 1 ja 6 sätestatud alusel.“</p> <p>Ettepanek X: Kaaluda paragrahvi 88 lõikes 9 tekstiosa „uurijale, prokurörile“ asendamist tekstiosaga „uurimisasutusele, prokuratuurile“.</p>	Mittearvestatud	Kõnealune eelnõu ei ole mõeldud laiemalt krediidasutuste seaduse pangasaladuse paragrahvi muutmiseks, vaid on kitsamalt maksepetustega seotud. Toome siinkohal välja, et rahandusministeeriumil on välja töötamisel eelnõu, millega muudetakse viidatud KAS §-i 88 tervikuna.
Eesti Pank			
14	Teeme ettepaneku parema õigusselguse saavutamiseks täpsustada võlaõigusseaduses (edaspidi ka VÕS) poolte õigusi ja kohustusi maksejuhise täitmisest keeldumisel. Mõistame, et muudatuse eesmärgiks on anda makseteenuse pakkujale kahtluse korral võimalus veenduda, et maksejuhise on korrektselt kinnitatud ja	Arvestatud/ selgitatud	Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt täiendatud.

	<p>täpsustada täiendava kontrollimise tõttu maksejuhise hilisema täitmisega kaasuvaid tagajärgi. See tähendab, et makseteenuse pakkuja makse täitmisest keeldumise korral tuleb pärast täiendavat kontrolli maksetehing täita või jätta see täitmata. Neid erinevaid tagajärgi tuleks meie hinnangul ka seaduses selgemalt reguleerida, sealhulgas täpsustada poolte vastutust ja maksejuhise kättesaamise tingimusi. Nii kaua, kui maksejuhise on õigustatult keeldunud, siis loetakse, et teenuse pakkuja ei ole maksejuhist kätte saanud ja teenuse pakkujal puudub täitmise kohustus. Seetõttu peame oluliseks ka reguleerida seda, millal tuleb maksejuhist asuda täitma ja võimalusel täpsustada ka sellise maksejuhise kättesaamise aega (näiteks kohe, kui täitmisest keeldumise põhjused on ära langenud, misjärel hakkab lugema välgumakse 10 sekundit). Täpsustada võiks ka tingimusi, millise aja jooksul tuleb makseteenuse pakkujal otsustada vajadus teostada täiendav kontroll ja milline on maksimaalne täiendava kontrolli aeg, et otsustada maksejuhise täitmise üle. Samuti tuleks täpsustada, et kui pärast maksejuhise täiendavat kontrollimist maksejuhist ei täideta, siis loetakse, et teenusepakkuja on õigustatult keeldunud maksejuhise täitmisest ja sellisel juhul ei ole maksjal õigust nõuda maksejuhise täitmist (so. makset käsitatakse kättesaamata maksejuhise vastavalt VÕS § 7243 lõikele 5). Käesoleva eelnõu puhul on meie hinnangul oluline ka põhjalikumalt selgitada kliendi (rahaliste vahendite) kaitsmise ning maksejuhise täitmisest keeldumise eesmärki ja tagajärgi eelnõu juurde koostatud seletuskirjas. Samuti selgitada, millised on poolte õigused ja kohustused olukorras, kui maksja vaidleb/ei vaidle täiendavaks kontrolliks peatatud maksejuhise täitmisele vastu.</p>		
15	Teeme ettepaneku täpsustada ka maksekontode blokeerimise tingimusi võimaliku andmete väärkasutamise või maksepettusega seotud asjaolude	Selgitatud	VÕS-is on §-s 733 ¹¹ lõikes 3 ette nähtud makseinstrumendi blokeerimise õigus. Vastavalt sellele, kui makseteenuse lepingus on nii kokku lepitud, on makseteenuse pakkujal õigus blokeerida

	<p>väljaselgitamiseks ja ennetamiseks ning ette näha õigus sellekohast teavet jagada ka teiste makseteenuse pakkujatega. Eelkõige võimaldaks see makseteenuse pakkujal ära hoida rahaliste vahendite kättesaadavaks tegemist makse saajast petturile näiteks veebikaubanduses või investeerimiskelmuste korral.</p>		<p>makseinstrument objektiivselt põhjendatud kaalutlustel, mis seonduvad makseinstrumendi turvalisusega, või kui on kahtlus maksja nõusolekuta või pettuse teel makseinstrumendi kasutamise kohta või kui krediidiiniiga seotud makseinstrumendi kasutamisel suureneb oluliselt oht, et maksjal ei ole piisavalt vahendeid maksekohustuse täitmiseks.</p> <p>Makseteenuse lepingus saab makseteenuse pakkuja täpsustada makseinstrumendi blokeerimise tingimusi.</p> <p>Leiame, et eelnõus sisalduv makseteenuse pakkujate õigus jagada objektiivselt põhjendatud pettuse kahtluse korral andmeid teiste makseteenuse pakkujatega katab ära ettepanekus toodud andmete jagamise eesmärgi.</p>
16	<p>Teeme ettepaneku, et teave, mida makseteenuse pakkujad on kohustatud klientidele makseteenuse lepingu kohta andma, võiks sisaldada muu hulgas maksepettusega seotud tagasinõudeid käsitlevaid tingimusi ja korda.</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt täiendatud.
17	<p>Parema õiguskindluse huvides teeme ettepaneku täpsustada võlaõigusseaduses ka makseteenuse pakkuja poolt turvalisuse nõuete rakendamisega seotud kohustusi (VÕS § 724⁶). Soovitame ette näha selgem õigus teenuse pakkujale takistada maksekontole juurdepääs ja mis tahes elektrooniliste toimingute tegemine, kui juurdepääs on saadud või seda taotletakse autoriseerimata või pettuse teel või kui toiminguga kaasneb andmete väärkasutamise või makseteenusega seotud pettuse oht. Sealhulgas ette näha selgem kohustus teenusepakkujale takistada maksekontole juurdepääs interneti teel ja mis tahes toimingute tegemine, kui teenusepakkujal on põhjendatud kahtlus, et kliendi tugevaks autentimiseks mõeldud turvaelementide kasutamine ei vasta makseteenuse lepingus määratud tugeva autentimise tingimustele, muu hulgas juhul, kui teenusepakkujal on põhjendatud kahtlus, et neid võidakse kasutada kliendi teadmata (näiteks, kui autentimiseks kasutatud seadmete asukoht on erinev, mis annab alust arvata, et kliendi tugevaks autentimiseks</p>	Selgitatud	<p>VÕS-is on §-s 733¹¹ lõikes 3 ette nähtud makseinstrumendi blokeerimise õigus. Vastavalt sellele, kui makseteenuse lepingus on nii kokku lepitud, on makseteenuse pakkujal õigus blokeerida makseinstrument objektiivselt põhjendatud kaalutlustel, mis seonduvad makseinstrumendi turvalisusega, või kui on kahtlus maksja nõusolekuta või pettuse teel makseinstrumendi kasutamise kohta või kui krediidiiniiga seotud makseinstrumendi kasutamisel suureneb oluliselt oht, et maksjal ei ole piisavalt vahendeid maksekohustuse täitmiseks.</p> <p>Makseinstrumendi blokeerimisel on takistatud muuhulgas ka amksekonto kasutamine ning elektrooniliste toimingute tegemine.</p> <p>Täpsemad nõuded turvalise teabevahetuse ja turvameetmete kohta on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2015/2366/EL artiklis 98 nimetatud Euroopa Komisjoni rakendusmääruses.</p>

	ettenähtud tehniline rakendus ei ole kliendi kontrolli all). Samuti tuleks ette näha makseteenuse pakkuja kohustus teavitada eelnimetatud asjaolust ka vastavat tugeva autentimise lahenduse pakkujat (usaldusteenuse pakkujat).		
18	Eelnõuga nähakse krediidasutusele õigus pettuse avastamiseks, ennetamiseks ja välja selgitamiseks avaldada andmeid ja teavet muu hulgas teisele krediidasutusele. Palume kaaluda, kas krediidasutuste õigus avaldada andmeid ja teavet oma kliendi kohta võiks laieneda makseteenuse pakkujatele, kuivõrd makseteenuseid osutavad ka mitte krediidasutused (makseasutused ja e-raha asutused). Vastasel juhul jääb osa teenusepakkujaid pettuste ennetustegevusest väljapoole just puuduva info tõttu.	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt täiendatud ja lisatud maksetasutustele ja e-raha asutustele andmete avaldamise õigus.
19	Eelnõu kohaselt on krediidasutusel õigus avaldada teavet teisele krediidasutusele juhul, kui krediidasutusel on objektiivselt põhjendatud alus kahtlustada, et klient või maksetehing võib olla seotud pettusega. Palume selgitada, millist rolli mängib krediidasutuse pettuse kahtlus teabe avaldamisel ja hinnata, kas teabe avaldamiseks piisaks, kui seda tehakse maksetehingutega seotud pettuste avastamise, väljaselgitamise ja ennetamise eesmärgil (so loobuda pettuse kahtluse tingimusest).	Selgitatud	Leiame, et andmete avaldamise eeldusena objektiivselt põhjendatud pettusekahtluse tingimusest ei ole põhjendatud loobuda. Nimetatu eesmärk on andmete avaldamise piiramine, mis seob andmevahetuse konkreetse juhtumiga. See tagab, et andmeid ei avaldata üldiselt või ennetavalt kõigi maksetehingute kohta. Selline juhtumipõhine lävend tagab andmete avaldamise vajalikkust ja proportsionaalsust, et oleks kooskõla andmete töötlemise minimaalsuse põhimõttega. Ilma selle tingimusest muutuks andmete avaldamise alus liiga avaraks.
Finantsinspeksioon			
20	Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse võlaõigusseaduse (edaspidi VÕS) §-i 724 ³ lõikega 4 ¹ järgmiselt: „(41) Makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest, kui pärast komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2018/389, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366 regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad kliendi tugevat autentimist ning ühiseid ja turvalisi teabevahetuse avatud standardeid (ELT L 69/23, 13.03.2018, lk 23–43), ette nähtud turvameetmete täiendavat rakendamist on makseteenuse pakkujal põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud uued lõiked, mis selgitavad täiendavate turvameetme rakendamise sisu ja eesmärgi.

	<p>nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga manipuleerimise teel.“ Eelnõus kasutatakse uut mõistet „täiendavate turvameetmete rakendamine“, kuid selle sisu ei ole eelnõu tekstis ega seletuskirjas avatud. Finantsinspektsiooni hinnangul on õigusselguse huvides vajalik nimetatud mõistet täpsemalt selgitada. Nimelt seab Eelnõu § 1 punkt 1 kaks eeldust autoriseeritud maksejuhise täitmisest keeldumiseks: 1) täiendavate turvameetmete rakendamine; 2) põhjendatud kahtlus väärkasutamises, pettuses või maksjaga manipuleerimises. Eelnõu kohaselt on makseteenuse pakkujal õigus keelduda maksejuhise täitmisest üksnes pärast täiendavate turvameetmete rakendamist. Makseteenuse pakkujad on maksetehingute töötlemisel kohustatud rakendama erinevaid turvameetmeid. Praktikasse rakendatakse neid meetmeid suurel määral automatiseeritud süsteemide kaudu. Eelnõus kasutatud mõiste „täiendavate turvameetmete rakendamine“ võib tekitada tõlgenduslikku ebaselgust selles osas, milliseid turvameetmeid tuleb pidada täiendavateks võrreldes makseteenuse pakkujate tavapärase kontrollimehhanismidega. Eelkõige võib tekkida küsimus, millised rakendatavad turvameetmed (sealhulgas automaatsed pettusetuvastuse süsteemid) kvalifitseeruvad eelnõu tähenduses täiendavate turvameetmeteks. Eeltoodut arvestades teeb Finantsinspektsioon ettepaneku täpsustada eelnõu seletuskirjas täiendavate turvameetmete rakendamise mõiste sisu. Finantsinspektsiooni hinnangul tuleks seletuskirjas vähemalt tuua välja näiteid (nt kliendile helistamine), milliseid meetmeid silmas peetakse ning mis vahe on täiendavatel turvameetmetel ja tavapärasel turvameetmetel.</p>		
21	<p>Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse VÕS §-i 724³ lõikega 4³ järgmiselt: „(4³) Väalkrediidikorralduse puhul tuleb maksejuhise täitmisest keelduda kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 260/2012.“</p>	Arvestad	Eelnõu vastavalt muudetud.

	<p>Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 260/2012 kehtestatakse eurodes tehtavatele kredit- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009. Nõuded välkkreeditkorraldustele kehtestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/886, millega muudetakse määrusi (EL) nr 260/2012 ja (EL) 2021/1230 ning direktiive 98/26/EÜ ja (EL) 2015/2366 eurodes välkkreeditkorralduste osas. Eelnõus on viidatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 260/2012, kuid nõuded välkkreeditkorraldusele kehtestab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/886. a. Finantsinspektsiooni teeb ettepaneku muuta Eelnõud järgmiselt: „(4³) Välkkreeditkorralduse puhul tuleb maksejuhise täitmisest keeldumisel järgida Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/886 sätestatud nõudeid.“</p>		
22	<p>Eelnõu § 1 punktid 1 ja 3 Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse VÕS §-i 724³ lõikega 4¹ järgmiselt: „(4¹) Makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest, kui pärast komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2018/389, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366 regulatiivsete tehniliste standarditega, mis käsitlevad kliendi tugevat autentimist ning ühiseid ja turvalisi teabevahetuse avatud standardeid (ELT L 69/23, 13.03.2018, lk 23–43), ette nähtud turvameetmete täiendavat rakendamist on makseteenuse pakkujal põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga manipuleerimise teel.“ Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse VÕS §-i 733⁹ lõikega 3 järgmiselt: „(3) Makseteenuse pakkuja ei vastuta kahju eest, kui käesoleva seaduse § 724³ lõike 4¹ alusel ette nähtud turvameetmete täiendava rakendamise tulemusel täidetakse makse hilinemisega, tingimusel et nimetatud turvameetmeid rakendatakse ebamõistliku viivitusega ning rakendamise</p>	Arvestatud	Eelnõus on mõisted ühtlustatud.

	<p>aluseks on objektiivselt põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga manipuleerimise teel“ Eelnõus kasutatakse mõisteid „põhjendatud kahtlus“ ja „objektiivne põhjendatud kahtlus“. Finantsinspeksioon teeb õigusselguse huvides ettepaneku ühtlustada eelnimetatud mõisted. Kui eelnõu eesmärk on seada mõlemas sättes eelduseks objektiivselt põhjendatud kahtlus, tuleks seda mõistet kasutada mõlemas sättes ühtmoodi. Juhul kui eelnõu eesmärk on nimetatud mõisteid eristada, oleks vajalik seletuskirjas selgitada nende mõistete sisu, omavahelisi erinevusi ning seoseid. Eelkõige tuleks avada, millistel juhtudel tuleb lähtuda põhjendatud kahtlusest ning millistel juhtudel objektiivselt põhjendatud kahtlusest, ning kas ja mil määral erinevad nende eeldused normi kohaldamisel.</p>		
23	<p>Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse VÕS § 733⁹ lõikega 3 järgmiselt: „(3) Makseteenuse pakkuja ei vastuta kahju eest, kui käesoleva seaduse § 724³ lõike 4¹ alusel ette nähtud turvameetmete täiendava rakendamise tulemusel täidetakse makse hilinemisega, tingimusel et nimetatud turvameetmeid rakendatakse ebamõistliku viivitusega ning rakendamise aluseks on objektiivselt põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga manipuleerimise teel.“ Finantsinspeksioon teeb ettepaneku muuta Eelnõu § 1 punkti 3 ning kasutada õigusselguse huvides väljendi „nimetatud turvameetmeid rakendatakse“ asemel väljendit „turvameetmete täiendav rakendamine teostatakse“, järgmiselt: „(3) Makseteenuse pakkuja ei vastuta kahju eest, kui käesoleva seaduse § 724³ lõike 4¹ alusel ette nähtud turvameetmete täiendava rakendamise tulemusel täidetakse makse hilinemisega, tingimusel et turvameetmete täiendav rakendamine teostatakse ebamõistliku viivitusega ning rakendamise aluseks on objektiivselt põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud</p>	Arvestatud	Eelnõu on vastavalt muudetud.

	andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga manipuleerimise teel.“		
24	<p>Eelnõu §-ga 2 täiendatakse krediidasutuste seaduse (edaspidi KAS) §-ga 89⁴ järgmiselt: „(1) Krediidasutusel on õigus avaldada andmeid ja teavet teisele krediidasutusele ning Politsei- ja Piirivalveametile maksetehingutega seotud pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks juhul, kui krediidasutusel on objektiivselt põhjendatud alus kahtlustada, et klient või maksetehing võib olla seotud pettusega.“ Eelnõu seletuskirja leheküljel 6 on selgitatud järgmist: „KAS uue §-i 89⁴ lõike 1 kohaselt antakse krediidasutusele õigus avaldada erinevat teavet, mh pangasaladust teisele krediidasutusele ning Politsei- ja Piirivalveametile.“ KAS § 88 lõige 3 punkt 1 sätestab krediidasutuse õiguse avaldada pangasaladust kolmandale isikule, kui „krediidasutuse õigus või kohustus avaldada pangasaladust tuleneb käesolevas paragrahvis sätestatust või;“. Finantsinspektsiooni hinnangul sätestab KAS § 88 lõige 3 kinnise ja ammendava loetelu, mille kohaselt on krediidasutusel õigus avaldada pangasaladust kolmandale isikule üksnes juhul, kui selline õigus või kohustus tuleneb KAS § 88 muudest sätetest. KAS § 88 lõiget 3 punkti 1 tõlgendades võib asuda seisukohale, et pangasaladust ei ole võimalik avaldada muudel alustel kui KAS §-s 88 sätestatud võimalustel. Sõnastus “tuleneb käesolevas paragrahvis sätestatust“ välistab teiste erandite alused, mis ei ole KAS §-is 88 ette nähtud. Seega on seadusandja kehtivas õiguses sidunud pangasaladuse avaldamise alused tervikuna sama paragrahvi regulatsiooniga ning välistanud võimaluse tugineda pangasaladuse avaldamisel teistele KAS-i sätetele, mis paiknevad väljaspool § 88. Eelnõuga kavandatav KAS § 89⁴ paikneb väljaspool KAS §-i 88. KAS § 89⁴ võib olla vastuolus kehtiva seadusega, mille kohaselt on pangasaladuse avaldamise alused koondatud KAS §-i 88 ning loetelu on käsitatav</p>	Arvestatud	KAS § 88 lõike 3 punkti 1 lisatud viide uuele §-le 89 ⁴ .

	<p>kinnisena. Eeltoodust tulenevalt tuleb Finantsinspektsiooni hinnangul täiendavat hinnata KAS § 89⁴ kooskõla KAS § 88 lõikega 3 ning vältida olukorda, kus pangasaladuse avaldamise alused oleksid seaduses killustatult reguleeritud või tekitaksid normide vahel tõlgenduslikku vastuolu. Arvestades, et Eelnõu kohaselt tekib õigus autoriseeritud maksejuhise täitmisest keelduda kõigile makseteenuse pakkujatele, siis oleks Finantsinspektsiooni hinnangul kohane kaaluda ka teistele makseteenuse pakkujatele, kes ei ole krediitiasutused, õiguse andmist avaldada andmeid ja teavet maksetehingutega seotud pettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks teistele makseteenuse pakkujatele, Politsei- ja Piirivalveametile ning Riigi Infosüsteemi Ametile. Juhul, kui sellist õigust ei soovita kõigile makseteenuse pakkujatele anda, siis oleks kohane vastavat välistust Eelnõu seletuskirjas hinnata ja selgitada.</p>		
25	<p>Eelnõu seletuskirja lk 1 kohaselt: „Esiteks, eelnõuga muudetakse võlaõigusseaduse (edaspidi VÕS) regulatsiooni, mis puudutab maksejuhise täitmisest keeldumist ehk olukorda, kus isik soovib teha maksetehingut, kuid makseteenuse pakkuja (pank või makseasutus) saab keelduda maksetehingu täitmisest.“ Finantsinspektsioon juhib tähelepanu, et makseteenuse pakkujad määratleb MERAS § 3 lõige 6. Eesti turul tegutsevad makseteenuse pakkujatena nii krediitiasutused (sh välisriigi krediitiasutuste Eesti filiaalid), makseasutused kui ka e-raha asutused. Eeltoodust tulenevalt ei ole Eelnõu seletuskirjas esitatud makseteenuse pakkujate loetelu täielik. Finantsinspektsiooni hinnangul tuleb viia seletuskirja sõnastus vastavusse MERAS-es sätestatud definitsiooniga ning kasutada läbivalt mõistet „makseteenuse pakkuja“.</p>	Arvestatud.	Makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 63 ³ täiendatud uue lõikega, mille kohaselt andmete avaldamisele pettuste maksepettuste avastamiseks, väljaselgitamiseks ja ennetamiseks kohaldatakse krediitiasutuste seaduse § 89 ⁴ .
26	<p>Eelnõu seletuskiri lk 1, 10 ja 13 Eelnõu seletuskirja lk 1 kohaselt: „Samuti loob eelnõu</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt muudetud.

<p>selgema õigusraamistiku ja tugevdab pankade õigust põhjendatud pettuse kahtluse korral makseid ajutiselt peatada või makse täitmisest keelduda.“ Eelnõu seletuskirja lk 10 kohaselt: „7.1 Nähakse krediidasutustele ette õigus keelduda maksejuhiste täitmisest. Sihtrühm nr 1: mõju makseteenuse pakkujatele Muudatus võib mõju avaldada enamikele Eestis tegutsevatele (suurematele) krediidasutustele. Eestis on hetkeseisuga registreeritud 8 krediidasutust (kes on saanud Finantsinspeksioonilt tegevusloa) ning 6 välisriigi krediidasutuse filiaali. Eestis pakuvad teadaolevalt põhimakseteenuseid 7 krediidasutust: AS LHV Pank, AS SEB Pank, AS TBB pank, Coop Pank AS, Luminor Bank AS ja Swedbank AS. Lisaks pakub põhimakseteenuseid üks Eestis tegutsev välisriigi krediidasutuse filiaal, milleks on AS Citadele banka Eesti filiaal. Seega hetkel ei paku põhimakseteenuseid AS Inbank, Bigbank AS, Holm Bank AS”. Eelnõu seletuskirja lk 13 kohaselt: „Jõustumistähtaeg on ette nähtud arvestusega, et krediidasutustel oleks võimalik valmistada ette ning teha vajadusel tehnilised muudatused, mis on vajalikud maksejuhise täitmisest keeldumise rakendamiseks /.../“. Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et Eelnõuga kavandatavad võlaõigusseaduse muudatused kohalduvad kõigile makseteenuse pakkujatele, mitte üksnes krediidasutustele ehk pankadele. Sellest tulenevalt peaks ka Eelnõu seletuskiri (sh punkti 7.1 pealkiri) kajastama muudatuste tegelikku adressaati ning viitama makseteenuse pakkujatele. Sihtrühma kirjeldamise osas on oluline ära märkida järgnev. Esiteks ei osuta kõik krediidasutused makseteenuseid, mistõttu ei ole kohane piirduda tegevusluba omavate krediidasutuste loetlemisega, kuivõrd kõigile neile muudatus ei kohaldu. Teiseks ei ole põhimakseteenuste osutajate seletuskirjas käsitlemine käesoleva Eelnõu esemega otseselt seotud ning selle väljatoomine mõjuanalüüsi osas võib jätta</p>		
---	--	--

	<p>eksitava mulje regulatsiooni kitsamast kohaldamisalast, st muudatus ei kohaldu üksnes põhimakseteenuste osutajatele. Finantsinspeksioon märgib informatiivses korras, et Eelnõu seletuskirjas esitatud loetelu põhimakseteenuste osutajatest ei ole ajakohane. Näiteks on loetelus viidatud krediidasutusele, mis enam ei tegutse (AS TBB pank). Siinkohal kordame aga eeltoodut, et sihtrühma kirjelduses ei ole asjakohane põhimakseteenuste osutajaid eraldi välja tuua. Kolmandaks on sihtrühma analüüsist hetkel välja jäänud nii makseteenuse pakkujad, kes ei ole krediidasutused kui ka krediidasutused, kes ei osuta tarbijatele põhimakseteenuseid, vaid osutavad makseteenuseid mitte-tarbijatele. Eeltoodust tulenevalt tuleb Finantsinspeksiooni hinnangul Eelnõu seletuskirjas kirjeldada sihtrühmana kõiki makseteenuse pakkujaid, kelle tegevust kavandatav muudatus mõjutab või tulevikus mõjutada võib.</p>		
27	<p>Eelnõu seletuskirja lk 3 kohaselt: „Euroopa Liidu tasemel on sisuliselt kokku lepitud uus makseteenuse määrus, mis hakkab asendama praegu kehtivat makseteenuste direktiivi 2015/23667. Määrusega tugevdatakse mh makseteenuste turvalisust ning nähakse ette ulatuslikumad pettusevastased meetmed, mis aitavad krediidasutustel kui ka vastavatel ametiasutustel tõhusamalt sekkuda pettuste ennetamisse ja tõkestamisse. Määrus paneb krediidasutustele kohustuse autoriseeritud maksete täitmisest keelduda juhul, kui on alus kahtlustada pettust. Samuti näeb määrus ette andmete vahetamise krediidasutuste vahel ning samuti muude asutustega. Makseteenuste määruse osas jõuti poliitilise kokkuleppeni 2025. aasta novembris. Määrust hakatakse eeldatavalt kohaldama 2028. aasta keskpaigas. Käesolev eelnõu lähtub samast eesmärgist ning loob riigisiseses õiguses vajalikud õiguslikud alused, mis aitavad pettusi tõhusamalt ennetada ja tõkestada. Eesmärk on võimaldada selliste meetmete rakendamist teatud ulatuses</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud selgitustega makseteenuste määruse valikute kohta ning seost kõnealuse eelnõuga.

	<p>juba enne, kui hakkab kehtima uus makseteenuste määrus. Arvestades pettuste jätkuvat kasvu ning nende suur kahju nii isikutele kui ettevõtjatele, on põhjendatud rakendada sarnase sisuga meetmeid võimalikult varakult. Kui uus makseteenuse määrus hakkab kehtima, tuleb lähtuvalt sellest analüüsida ja tõenäoliselt kehtetuks tunnistada need siseriiklikud sätted, mis tulenevad otse eelnimetatud EL määrusest.“ Finantsinspeksioon märgib, et Eelnõu seletuskirja praegune sõnastus jätab mulje, et Eelnõu puhul on tegemist makseteenuste määruse sätete ennetähtaegse ülevõtmisega. Arvestades, et määruse lõplik tekst ei ole veel vastu võetud, on mõistetav, et Eelnõu seletuskirjas ei ole võimalik viidata konkreetsetele lõplikele sätetele, kus Eelnõu seletuskirjas mainitud kohustusi või õigusi sätestatakse. Samas võiks Eelnõu seletuskiri selgemalt eristada, millises ulatuses tuginevad kavandatud normid konkreetsetel makseteenuste määruse ettepanekule või selle kujunemise käigus saavutatud poliitilistele kokkulepetele ning millises osas on tegemist Eesti-sisese regulatiivse valikuga, mis on kujundatud sarnase eesmärgi saavutamiseks.</p>		
28	<p>Eelnõu seletuskirja lk 5 kohaselt: „VÕS § 724³ uus lõige 4³ – selle kohaselt tuleb välgkreeditkorralduse puhul maksejuhise täitmisest keelduda koosõlas välgmaksete määrusega. Välgmaksete määruse kohaselt teeb makse saaja makseteenuse pakkuja kümne sekundi jooksul alates maksja makseteenuse pakkujalt välgkreeditkorralduse maksekäsundi vastuvõtmise ajast maksetehingu summa makse saaja maksekontol kättesaadavaks vääringus, milles makse saaja konto on nomineeritud, ning kinnitab maksja makseteenuse pakkujale maksetehingu lõpuleviimist. See tähendab, et makseteenuse pakkuja peab maksetehingu riskianalüüsi ära tegema kümne sekundi jooksul ning otsustama, kas on vajalik turvameetmete täiendav rakendamine. Juhul, kui maksetehingu riskianalüüsi põhjal selgub, et vajalik on turvameetmete täiendav, siis täidetakse maksejuhise pärast</p>	Arvestatud	Eelnõu seletuskirjas on täpsemalt selgitatud, millisel makseteenuse pakkujal ja millal tekib õigus maksejuhise vastuvõtmise edasilükkamiseks.

	<p>täiendavat kontrolli ning sellisel juhul ei rakendu välmaksete määrase kümne sekundi nõue. Turvameetmete täiendav rakendamine peab toimuma aga ilma ebamõistliku viivitusega.“ Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et esiteks tuleb selgelt eristada seda, millisel makseteenuse pakkujal saab üldse tekkida küsimus maksejuhise täitmisest keeldumisest. Maksja makseteenuse pakkuja on see, kes võtab maksejuhise vastu, kontrollib selle täitmise eeldusi ning otsustab maksejuhise täitmise üle. Seetõttu saab makse täitmisest keeldumise küsimus tekkida üksnes maksja makseteenuse pakkujal. Makse saaja makseteenuse pakkuja roll algab hetkest, mil krediidikorraldus on talle edastatud. Teiseks tuleb eristada seda, millised ajalised raamid seab välmaksete määras maksja makseteenuse pakkujale ning millised saaja makseteenuse pakkujale. Välmaksete määrase artikli 5a(4) punkti c) kohaselt on saaja makseteenuse pakkuja kohustus kümne sekundi jooksul teha maksesumma kättesaadavaks makse saaja kontol ja kinnitada tehingu lõpuleviimine. Maksja makseteenuse pakkujal on välmaksete määrase artikli 5a(4) punkti b) kohaselt kohustus saata maksetehing viivitamata makse saaja makseteenuse pakkujale. Käesoleva Eelnõu seletuskirja versiooni tekst jätab ebaselgeks, millistele makseteenuse pakkujatele millised käitumisootused ning õigused või kohustused seatakse. Eeltoodust tulenevalt tuleb Finantsinspeksiooni hinnangul täpsemalt analüüsida, mis on loodava VÕS § 724³ lõike 4³ eesmärk ning kuidas see suhestub lõikega 4¹ ja vastavalt sellele muuta Eelnõu seletuskirja ja/või Eelnõud.</p>		
29	<p>Seletuskirja lk 10-11 kohaselt: „Mõju ulatust on keeruline täpselt hinnata, kuid pigem on see väike, kuna kõnealune õigus puudutab väikest osa kõikidest maksetehingutest, valdav enamus makseid on autoriseeritud ning korrektselt autenditud. Maksejuhise täitmisest keeldumised kõnealusel põhjusel on harvad võrreldes maksetehingute koguarvuga. /.../ Mõju</p>	Arvestatud	Seletuskirja mõjude osa täiendatud.

	<p>avaldumise sagedust saab pidada väikeseks seetõttu, et maksejuhise täitmisest keeldumine on pigem erandlik ning puudutab väikest osa maksejuhistest. /.../ Muudatus avaldab potentsiaalselt mõju kõikidele makseteenuse kasutajatele, kuid igapäevaselt siiski väikesele osale makseteenuse kasutajatest, kuna enamus makseid on autoriseeritud ning korrektselt autenditud.“</p> <p>Finantsinspeksioon juhib tähelepanu, et Eelnõu seletuskirja mõjuanalüüsis esineb teatud ebakõlasid. Eelnõuga nähakse makseteenuse pakkujatele ette õigus keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest, samas kui mõjuanalüüsis hinnatakse muu hulgas autoriseerimata tehingute hulka ja sagedust. Autoriseerimata maksetehingute statistika põhjal ei ole võimalik teha põhjendatud järeldusi nende maksejuhistele kohta, mis on küll autoriseeritud, kuid mille andmine on toimunud pettuse, andmete väärkasutamise või maksja manipuleerimise tulemusel. Samuti ei ole põhjendatud eeldada, et maksejuhise täitmisest keeldumine jääb erandlikuks, sest kavandatav muudatus loob makseteenuse pakkujatele täiendava õigusliku aluse autoriseeritud maksejuhistele täitmisest keeldumiseks. Maksejuhise täitmisest keeldumised on olnud erandlikud just sellepärast, et kehtivas õiguses puudus makseteenuse pakkujal õigus keelduda pettuse korral maksejuhise täitmisest. Eelnõus kavandatud muudatused võivad praktikas tõsta oluliselt keeldumiste sagedust võrreldes senise praktikaga. Finantsinspeksiooni hinnangul tuleks seetõttu mõjuanalüüsi täiendada, eelkõige hinnates põhjalikumalt mõju ulatust ja avaldumise sagedust autoriseeritud, kuid pettuse teel tehtud maksete kontekstis.</p>		
30	<p>Eelnõust jääb ebaselgeks ja Eelnõu seletuskirjas ei ole selgitatud, millised on tagajärjed juhul, kui makseteenuse pakkujal on objektiivne põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud andmete väärkasutamise, pettuse või maksjaga</p>	Arvestatud	Eelnõus on vastavalt täiendatud.

	<p>manipuleerimise teel, kuid makseteenuse pakkuja ei kasuta Eelnõuga antavat õigust maksejuhise täitmisest keelduda ning maksetehing täidetakse. Ebaselgeks jääb, kas ja kuidas sellises olukorras võiks hinnata makseteenuse pakkuja vastutust, sealhulgas kas põhjendatud kahtluse olemasolul võib makse täitmine mõjutada makseteenuse pakkuja vastutust hilisema pettuse korral. Finantsinspektsiooni hinnangul tuleks eeltoodut Eelnõu seletuskirjas kaaluda ja selgitada isegi juhul, kui Eelnõuga makseteenuste pakkujatele sellist vastutust ei teki.</p>		
Eesti Pangaliit			
31	<p>Olukord tuleb reguleerida maksejuhise kättesaamise ja autoriseerimise hetke kaudu Esitatud eelnõust on välja jäetud regulatiivne mehhanism, mis seob maksejuhise kättesaamise hetke ja autoriseerimise protsessi. Eelnõu reguleerib vaid autoriseeritud maksejuhise poolt, kuid pettuse kahtlusega seotud maksejuhise (tehnilise) autoriseerimise saab lõpule viia alles pärast täiendavate turvameetmete rakendamist. Esmases tagasisides pakkusime välja sõnastuse, mille kohaselt on makseteenuse pakkujal õigus lükata maksejuhise kättesaamine edasi täiendavate turvameetmete rakendamiseks ning maksejuhis loetakse kättesaaduks ning autoriseerituks alles siis, kui makseteenuse pakkuja on lõpetanud täiendavate turvameetmete rakendamise ja on veendunud, et maksejuhis vastab nõuetele: „(4¹) Makseteenuse pakkujal on õigus lükata maksejuhise kättesaamine edasi täiendavate turvameetmete rakendamiseks, maksejuhise töötlemiseks vajalike tehniliste ja turvanõuete täitmise kontrolliks, sealhulgas autentimise ja riskipõhiste turvameetmete rakendamiseks ning juhul, kui on põhjendatud alus kahtlustada, et maksejuhist ei ole maksja poolt autoriseeritud, maksjat on</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt muudetud.

	<p>manipuleeritud või on autoriseerimine tehtud pettuse teel. Maksejuhise loetakse makseteenuse pakkujale siduvaks, kui makseteenuse pakkuja on lõpetanud täiendavate turvameetmete rakendamise ja maksejuhise töötlemiseks vajalike tehniliste ja turvanõuete täitmise kontrolli ning on veendunud, et maksejuhise vastab käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud nõuetele. (4²) Makseteenuse pakkujal on õigus keelduda maksejuhise täitmisest, kui pärast täiendavate turvameetmete rakendamist ei ole olnud objektiivselt võimalik kõrvaldada kahtlust, et maksetehing ei ole maksja poolt autoriseeritud või on autoriseerimine tehtud pettuse teel.“ Meie hinnangul peaks seletuskiri selgelt avama, et luuakse võimalus reageerida nii enne kui ka pärast maksejuhise makseteenuse kasutajalt kättesaamist, kuid enne autoriseerimist, et tagada pankade/makseasutuste võimalus operatiivselt ja põhjendatult reageerida enne rahade edasi liikumist, mis on ka eelnõu eesmärk.</p>		
32	<p>Makse loetakse autoriseerituks alles pärast täiendavate turvameetmete rakendamist. Oleme seisukohal, et maksejuhise loetakse PSD2 RTS kontekstis autoriseerituks (tehniliselt) alles pärast maksejuhise osas täiendavate turvameetmete rakendamist. Tegevused pärast PIN2 kinnitamist, sealhulgas täiendavad kontrollimeetmed, moodustavad osa täielikust autoriseerimisprotsessist ning pettuse kahtlus saab maandatud alles siis, kui autoriseerimine on lõppenud. Vajalik on protsess, kus peale PIN2 kinnitamist ja summa debiteerimist: (1) klient saab teate, et makse suunatakse täiendavasse kontrolli; (2) rakendatakse täiendav tehniline meede (nt ID-kaardi skännimine, biomeetria vms); (3) kui pettuse kahtlust ei ole kõrvaldatud, peab klient esitama täiendavat infot ning pank võtab kliendiga ühendust; (4) kui pettuse kahtlust ei</p>	Arvestatud	Eelnõu ja seletuskirja on vastavalt muudetud.

	<p>saa kõrvaldada, keeldub pank makse teostamisest ning raha tagastatakse kliendi kontole. See lähenemine on meie hinnangul kooskõlas PSD2 põhimõtetega, mille kohaselt on autoriseerimine direktiivi keskne mõiste ning põhjendatud pettuse kahtluse välistamine ja turvameetmete rakendamine peaks olema seotud autoriseerimise kehtivusega.</p>		
	<p>1.3 Kooskõla EL välgmaksete määrusega Maksejuhise kättesaamise hetke reguleerimine läbi autoriseerimisprotsessi tagaks meie hinnangul ka kooskõla EL välgmaksete määrusega. Välgkreeditkorralduse puhul tuleks maksejuhise töötlemiseks vajalike tehniliste ja turvanõuete täitmise kontroll ning maksejuhise vastuvõtmisest keeldumine teha kümne sekundi jooksul alates maksekäsundi vastuvõtmise hetkest, nagu näeb ette välgmaksete määrus. See tähendab, et kui autoriseerimisprotsess hõlmab täiendavaid turvameetmeid, ei loeta maksejuhise kättesaaduks enne nende meetmete rakendamist. See on ainus loogiline ja õiguslikult järjepidev lähenemine välgmaksete kontekstis.</p>	Arvestatud	
33	<p>Turvameetmete rakendamise aeg Mõistame, et osapooled võivad väljendada muret, et selline regulatsioon võib viia selleni, et pangad hoiavad makseid ebamõistlikult kinni, kuid rõhutame, et seadusandja poolt on võimalik sätestada, et turvameetmeid tuleb rakendada ilma ebamõistliku viivitusega. Täiendavate turvameetmete rakendamine peab olema proportsionaalne ja põhinema objektiivselt põhjendatud kahtlusel. Sama punkti sätestab meie varasemas tagasisides pakutud kahju välistamise punkt: Makseteenuse pakkuja ei vastuta kahju eest, kui turvameetmete täiendava rakendamise tulemusel</p>	Arvestatud	Eelnõu on muudetud ning ette nähtud täiendavate turvameetmete rakendamise aeg.

	täidetakse makse hilinemisega, tingimusel, et nimetatud turvameetmete rakendamine viiakse läbi põhjendamatu viivitusega ning rakendamise aluseks on objektiivselt põhjendatud kahtlus. Sama põhimõtte peaks olema selgelt sätestatud ka siis, kui regulatsioon puudutab maksejuhise kättesaamise hetke.		
34	Välkkrediidikorralduste regulatsiooni ebapiisavus Eelnõu uus lõige 4 ³ sätestab, et välkkreeditkorralduse puhul tuleb maksejuhise täitmisest keelduda kooskõlas välkmaksete määrusega ning et makseteenuse pakkuja peab autoriseeritud maksetehingu riskianalüüsi tegema kümne sekundi jooksul ning otsustama, kas on vajalik turvameetmete täiendav rakendamine. Juhul, kui autoriseeritud maksetehingu riskianalüüsi põhjal selgub, et vajalik on turvameetmete täiendav rakendamine, siis täidetakse maksejuhise pärast täiendavat kontrolli ning sellisel juhul ei rakendu välkmaksete määruse kümne sekundi nõue, kuid turvameetmete täiendav rakendamine peab toimuma ebamõistliku viivitusega. Meie hinnangul jääb välkkrediidikorralduste regulatsioon eelnõus ebapiisavaks, sest ei sisalda selget regulatsiooni selle kohta, kuidas toimub välkkrediidikorralduse hilinemisega täitmine olukorras, kus turvameetmete täiendav rakendamine võtab aega kauem kui 10 sekundit. Kuigi seletuskiri mainib, et kümne sekundi nõue sel juhul ei rakendu, puudub selge raamistik selle kohta, millises täiendavas ajavahemikus peab välkkrediidikorraldus täidatama ning millised on mõlema poole (maksja ja saaja makseteenuse pakkuja) täpsed kohustused viivituse korral. Eelnõus ei ole üheselt välja toodud selget regulatsiooni selle kohta, kuidas kooskõlastatakse välkkrediidikorralduse hilinemisega täitmine	Arvestatud	Eelnõu seletuskirjas on täiendavalt selgitatud kooskõla välkmaksete määruse nõuetega. Lähtutud on sealhulgas ka Eesti Pangaliidu varasematest selgitustest (vt punkt)

	<p>välkmaksete määruse nõuetega, mis on eelnõu üks alusaktidest.</p> <p>Regulatsiooni ebatäpsus võib tekitada praktilist ebakindlust nii pankade kui makseteenuse kasutajate jaoks. Juhul, kui ministeerium jääb oma esialgselt pakutud sõnastuse juurde, siis palume eelnõud täiendada selge ja konkreetse regulatsiooniga välkkrediidikorralduste hilinemisega täitmise mehhanismi, sealhulgas mõlema poole makseteenuse pakkuja kohustuste ja vastutuse osas.</p>		
35	<p>Konkreetne viide PSD2 delegeeritud määruse (RTS) riskianalüüsi sättele ei ole eesmärgipärane. Eelnõuga nähakse ette, et makseteenuse pakkuja õigus keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest seotakse RTS ette nähtud turvameetmete täiendava rakendamisega. RTS artikkel 18 käsitleb tehingu riskianalüüsi ning puudutab olukorda, kus makseteenuse pakkujatele antakse luba mitte kasutada kliendi tugevat autentimist juhul, kui maksja algatab elektroonilise kaugmaksetehingu, mille makseteenuse pakkuja on tehinguseiremehhanismide alusel lugenud väikese riskiga tehinguks. Käesoleval juhul on viide RTS artikli 18 riskianalüüsile ebavajalik. Artikkel 18 on mõeldud SCA rakendamise leevendamiseks, mitte pettuste tõkestamise eesmärgil turvameetmete rakendamise aluse loomiseks. Kui eelnõu esitaja eesmärk on peegeldada vastavaid kriteeriume, siis tuleks viidata neile mitte konkreetsele artiklile osutades, vaid asjakohaste kriteeriumite täpsema loetelu kaudu. Artiklis nimetatud kriteeriumid on järgmised: i) maksja tavapäratud kulutused või käitumismuster; ii) ebatavaline teave maksja seadme/tarkvara kasutamise kohta; iii) pahavaraga nakatumine autentimismenetluse mis tahes seansi kestel iv) makseteenuste osutamise seoses</p>	Avestatud	<p>Seletuskirja on muudetud. Seletuskirjas on täpsemalt selgitatud, et viite eesmärk RTS artiklile 18 on näitlikustada ja üldiselt välja tuua, et mida kõike peavad makseteenuse pakkujad reaalajas tehingu riskianalüüsi käigus hindama.</p> <p>Täiendavate turvameetmete rakendamise osas on tehtud viide RTS artikli 2 lõikele 1.</p>

	<p>teadaolev petuskeem; v) maksja tavapärase asukoht; vi) makse saaja kõrge riskitasemega asukoht. Eelnõus on eesmärk anda pankadele alus täiendavate turvameetmete rakendamiseks pettuste tõkestamise eesmärgil. Selleks asjakohaseks sätteks on RTS artikli 2 lõige 1, mille kohaselt peavad makseteenuse pakkujatel turvameetmete rakendamise eesmärgil olema tehinguseiremehhanismid, mis võimaldavad neil avastada autoriseerimata või pettuse teel tehtud maksetehinguid. Seletuskirjale tuleks lisada viide RTS artikli 2 lõike 2 punktile c, mis käsitleb tehinguseire mehhanisme ja petuskeeme. Palume eelnõust eemaldada viited RTS artikli 18 riskianalüüsile (nn SCA erand väikese riskiga tehingutele) ning asendada need asjakohaste viidetega RTS artikli 2 lõike 1 kohastele seiremehhanismidele, mis on pettuste tõkestamise seisukohalt ainus otseselt kohalduv säte.</p>		
36	<p>3.1 „Objektiivselt põhjendatud kahtluse“ näitlikustamine Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse VÕS § 724³ lõigetega 41 -4 3 ning nähakse ette, et makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseeritud maksejuhise täitmisest juhul, kui esineb objektiivselt põhjendatud kahtlus, et maksetehingu täitmiseks antud nõusolek on saadud pettuse teel. Sarnasele mõistele (objektiivselt põhjendatud kahtlus) on viidatud eelnõu § 1 punktis 3, millega täiendatakse VÕS § 7339 lõiget 3 vastutuse piiranguga ning eelnõu § 2, millega täiendatakse KAS §-ga 894 krediidiasutuse õigusega avaldada andmeid. Uus õigus keelduda maksejuhise täitmisest tugineb mõistel „objektiivselt põhjendatud kahtlus“. Eelnõu seletuskirjas on küll viidatud riskiteguritele, mida tehinguseiremehhanismid peaksid arvesse võtma (lk 4 lg 2), riskianalüüsile ja mida selle raames tuleks näiteks hinnata (lk 4 kg 3) ning kahele näitele, milline võiks olla objektiivselt põhjendatud</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud selgitusega mida käsitletakse objektiivselt põhjendatud kahtlusena ning toodud näitlik loetelu.

	<p>kahtlus (lk 6 lg 3), kuid eelnõu ei defineeri seda mõistet ammendavalt. Praktikas tekib küsimus, millised kriteeriumid peavad olema täidetud, et kahtlust pidada objektiivselt põhjendatuks, milline on makseteenuse pakkuja dokumenteerimiskohustus selles osas ja mille alusel hinnatakse hiljem panga otsuse õiguspärasust (nt kohtus või järelevalves). Kuna vastutus makse hilinemise või täitmata jätmise eest sõltub sama mõiste sisust, võib ebaselge regulatsioon suurendada vaidlusriski nii klientide kui ka järelevalveasutustega. Samuti on eelnõu seletuskirjas KAS § 894 lg 1 juures välja toodud, et pangasaladuse avaldamine ei ole lubatud iga kahtluse korral, vaid juhul kui selleks on objektiivselt põhjendatud alus kahtlustada pettust. See tähendab, et lisaks kliendivaidlustele suureneb objektiivselt põhjendatud kahtluse ebamäärasusega ka pangasaladuse jagamise piiride ületamisega seotud risk. Teeme ettepaneku lisada VÕS § 724³ lõike 4¹ juurde või eelnõu seletuskirja definitsioon, mis moodustab objektiivselt põhjendatud kahtluse. Mõistan, et liiga detailne definitsioon muutuks kiiresti vananenuks, sest pettuseskeemid arenevad kiiresti ning see võib halvata operatiivse reageerimise. Ei ole vaja ammendavat loetelu, vaid raamistust, mis tagaks, et krediidasutused, järelevalve ja kohtud hindaksid olukordi ühtmoodi. Samuti teeme ettepaneku eelnõu seletuskirjas rõhutada, et krediidasutus võib tugineda automatiseeritud riskimudelitele ja tehinguseire süsteemidele</p>		
37	<p>3.2 Tähelepanek seletuskirja olevale lõigule „Komisjoni delegeeritud määruse artikli 2 lõike 2 kohaselt tagavad makseteenuse pakkujad, et tehinguseiremehhanismid võtavad arvesse vähemalt kõiki järgmisi riskipõhiseid tegureid: a) murtud või varastatud autentimisvahendite loetelu; b) iga maksetehingu summa; c) makseteenuste</p>	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt muudetud.

<p>osutamise seoses teada olevad petuskeemid; d) märgid pahavaraga nakatumise kohta autentimismenetluse mis tahes seansi kestel; e) juhul kui juurdepääsuseadme või - tarkvara annab kasutaja käsutusse makseteenuse pakkuja, logid sellise juurdepääsuseadme või -tarkvara kasutamise ning juurdepääsuseadme või -tarkvara tavapärase kasutamise kohta.“ Punkt „d) märgid pahavaraga nakatumise kohta autentimismenetluse mis tahes seansi kestel;“ on midagi, mida on tehniliselt väga keeruline (kui mitte võimatu) teostada. See tähendaks kogu kliendi seadmes oleva info kogumist, töötlemist ja protsessimist ning seda ei saa teha ei tehniliselt ega ka seadusandluse kontekstis. Teeme ettepaneku sõnastada punkti d asemel: „seadme ja kasutaja infot, sh IP-aadressi ja kogutavat seadmete spetsiifilist infot“.</p>		
--	--	--